

6. Anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet

6.1 Innledning

Formålet med artikkelen er å gjennomgå hovedtrekkene i IFRS 5. Standarden regulerer regnskapsføringen av anleggsmidler som skal selges og hvordan avviklet virksomhet skal presenteres og opplyses om. I praksis har dette vist seg å være en standard som kan være vanskelig å anvende, noe som blant annet blir synlig ved å se på antallet henvendelser til IFRS IC om forståelsen av standarden. Når IFRS IC i stor grad har valgt å utsette behandling av henvendelsene, er konsekvensen at anvendelsen av IFRS 5 er til dels uensartet.

IFRS 5 omtaler først *anleggsmidler og avhendingsgrupper holdt for salg* og foreskriver at disse skal:

- Måles til det laveste av balanseført verdi og virkelig verdi fratrukket salgsutgifter, samtidig som avskrivning opphører, og
- Presenteres separat i balansen

Disse kravene for måling og presentasjon gjelder i utgangspunktet alle anleggsmidler og avhendingsgrupper, men enkelte unntak er innvilget.

Deretter omtaler IFRS 5 *avviklet virksomhet*. Dette er en foretaksdel som enten er klassifisert som holdt for salg eller avhendet, og som oppfyller nærmere angitte kriterier (IFRS 5.32). For avviklet virksomhet skal også tilhørende resultat vises separat.

6.2 Virkeområde

Normalt anskaffes anleggsmidler til eget bruk, det vil si at det forventes at anleggsmidlene ikke skal avhendes. IFRS 5 regulerer den regnskapsmessige behandlingen av anleggsmidler i de tilfellene hvor verdien forventes gjenvunnet gjennom avhendelse i form av salg eller i form av utdeling til eiere.

Avhendelser som omtales i IFRS 5 og i denne artikkelen, er i stor grad relatert til avhendelse ved salg, men som det fremgår av IFRS 5.5A gjelder denne omtalen også for avhendelse ved utdeling til eiere. Eksempelvis kan dette gjelde ved fisjon. IFRIC 17 har utfyllende bestemmelser for utdeling til eiere av andre eiendeler enn kontanter.

Standarden omhandler også de tilfellene hvor et selskap avhender en gruppe av eiendeler, eventuelt med enkelte direkte tilhørende forpliktelser, samlet i én transaksjon. En slik avhendingsgruppe kan være en gruppe av kontantgenererende enheter, én enkelt kontantgenererende enhet eller en del av en kontantgenererende enhet. Et vanlig eksempel er salg av datterselskap. Avhendingsgruppen vil i et sånt tilfelle typisk inkludere goodwill. Det er sjelden at ett enkelt anleggsmiddel vil representere avviklet virksomhet, som nærmere omtalt nedenfor. Avviklet virksomhet vil derfor normalt være en avhendingsgruppe.

Det er kun gjeld som overdras direkte til kjøperen av avhendingsgruppen som kan inkluderes i denne gruppen. Følgelig kan neppe gjeld som planlegges nedbetalt med vederlaget fra kjøperen, inkluderes i avhendingsgruppen.

IFRS 5 får anvendelse også i tilfeller hvor et morselskap har forpliktet seg til en plan som medfører tap av kontroll i et datterselskap. Dette gjelder selv om morselskapet beholder en ikke-kontrollerende eierandel i det tidligere datterselskapet. Derfor skal eiendeler og forpliktelser i datterselskapet i sin helhet klassifiseres som holdt for salg om kriteriene for slik klassifisering er oppfylt. Etter at avhendelsen er gjennomført, regnskapsfører morselskapet eventuelle gjenværende eierandeler i tråd med relevante standarder (f.eks. IFRS 9 eller IAS 28).

6.3 Klassifisering som holdt for salg

Et selskap skal klassifisere et anleggsmiddel eller en avhendingsgruppe som holdt for salg dersom samlet balanseført verdi i hovedsak vil bli gjenvunnet ved en salgstransaksjon heller enn ved fortsatt bruk. Følgelig vil det være avgjørende å vurdere om (og eventuelt når) denne endringen finner sted.

For at eiendelen (eller avhendingsgruppen) skal kunne klassifiseres som holdt for salg, må:

- a. Den være tilgjengelig for umiddelbart salg i dens nåværende tilstand, bare med forbehold for vilkår som er vanlige etter gjeldende praksis for salg av slike eiendeler (eller avhendingsgrupper)
- b. Salget av den må være svært sannsynlig, og
- c. Den avhendes i form av et reelt salg, ikke i form av avvikling

Hvert av disse tre kriteriene omtales nedenfor. Standarden gjør det også klart at kriteriene a) og b) må være oppfylt på balansedagen for at eiendelen eller avhendingsgruppen skal kunne klassifiseres som holdt for salg. Hvis kriteriene oppfylles etter balansedagen, men før regnskapet avlegges, kan eiendelen (eller avhendingsgruppen) ikke klassifiseres som holdt for salg. I slike tilfeller skal det imidlertid gis tilleggsinformasjon i noter til regnskapet (IFRS 5.12).

Praksiseksempel 6.1 Kriterier oppfylt etter balansedagen

Nedenfor er et eksempel på noteinformasjon i Scatecs årsregnskap for 2022 hvor en avhendingsgruppe oppfylte kriteriene for klassifisering som holdt for salg etter balansedagen:

Sale of Upington in South Africa

On 2 February 2023, Scatec signed an agreement with a subsidiary of STANLIB Infrastructure Fund II, managed by STANLIB Asset Management Proprietary Limited ("Stanlib"), to sell its 42% equity share in the 258 MW Upington solar power plant for a gross consideration of ZAR 979 million (NOK 569 million). The transaction is in line with Scatec's strategy to optimise the portfolio as presented at the Capital Markets Update in September 2022 and will release capital for new investments in renewable energy.

The solar plant in Upington reached COD in 2020 and were awarded in the fourth bidding round under the Renewable Energy Independent Power Producer Programme. The plant generates approximately one third of the proportionate power production EBITDA in South Africa for Scatec. Scatec will continue to provide Operations & Maintenance and Asset Management services to the Upington power plant. South Africa remains a focus market for Scatec, and the Company continues to build scale by investing into new projects, including the Kenhardt and Grootfontein projects.

The transaction is expected to generate a net accounting gain of approximately NOK 760 million on a consolidated basis and NOK 310 million on a proportionate basis. The difference is primarily explained by the D&C margin related to the projects which has been eliminated in the consolidated statement of financial positions. The final accounting effects will be determined on closing of the transaction. Norfund is also selling its 18% equity share to Stanlib as part of the same transaction. The transaction is subject to the customary consents and is expected to close in the first half of 2023.

Kilde: Scatec ASA, Annual report 2022, utdrag fra note 30.

6.3.1 Tilgjengelig for umiddelbart salg

Med kriteriet *tilgjengelig for umiddelbart salg* menes at selskapet har mulighet til og intensjon om å avhende eiendelen til en kjøper i dens nåværende tilstand. Det gis i implementeringsveiledningen til IFRS 5 noen eksempler for å illustrere hva som menes med tilgjengelig for umiddelbart salg.

Teorieksempel 6.1: Salg av hovedkontor

Et selskap skal selge selskapets hovedkontor. I tilfelle a) har selskapet en intensjon om å overføre bygget til en kjøper etter at selskapet selv har flyttet ut av bygningen. Tiden det tar å tømme bygget og klargjøre for ny kjøper, er i tråd med hva som er vanlig praksis for overdragelse av denne type eiendeler, og kriteriet *tilgjengelig for umiddelbart salg* er oppfylt. I tilfelle b) derimot planlegger selskapet at det først skal bygges et nytt hovedkontor før det gamle fraflyttes og gøres klart for en kjøper. En slik selvpålagt forsinkelse for klargjøring av bygget for salg medfører at kriteriet *tilgjengelig for umiddelbart salg* ikke er oppfylt før det nye hovedkontoret er ferdig.

Dette vil være tilfellet selv om det på et tidligere tidspunkt inngås en bindende kjøpsavtale for fremtidig overføring av det gamle bygget.

Kilde: IFRS 5, implementeringsveiledning, eksempel 1.

6.3.2 Svært sannsynlig

Begrepet *svært sannsynlig* er definert som «betydelig mer trolig enn sannsynlig», mens *sannsynlig* er definert som «mer sannsynlig at noe inntreffer enn at det ikke inntreffer» (IFRS 5 Vedlegg A). I tillegg gir IFRS 5.8 følgende utdyping av hva som menes med *svært sannsynlig*:

- Relevant ledelsesnivå må ha forpliktet seg til en plan om å selge eiendelen (eller avhendingsgruppen)
- Det må aktivt være truffet tiltak for å finne en kjøper for å fullføre planen
- Eiendelen (eller avhendingsgruppen) må være aktivt markedsført for salg til en pris som er rimelig sett i forhold til eiendelens løpende virkelige verdi
- Det forventes at salget kvalifiserer for innregning som et fullført salg innen ett år fra tidspunktet for klassifisering som holdt for salg (med visse unntak)
- Handlinger for å fullføre planen skal indikere at det er usannsynlig at det vil bli gjort betydelige endringer i planen, eller at planen vil bli trukket tilbake

Dette betyr for eksempel at avhendelse av eiendeler (eller avhendingsgrupper) som krever godkjenning av selskapets styre, ikke oppfyller sannsynlighetskravet før styret faktisk har fattet et vedtak om avhendelse.

Sannsynlighetsvurderingen er alltid skjønnsbasert og konkrete omstendigheter må reflekteres i vurderingen, så som sannsynligheten for generalforsamlingsgodkjenning, hvis relevant (IFRS 5.8).

Teorieksempel 6.2: Generalforsamlingsgodkjenning

Styret har godkjent en plan for salg av en produksjonsfasilitet og har initiert en prosess med det formål å identifisere aktuelle kjøpere før utgangen av regnskapsperioden. I tråd med vedtektene må generalforsamlingen godkjenne et salg. Neste generalforsamling finner sted etter utgangen av regnskapsperioden.

Følgende to scenarier illustrerer hvordan generalforsamlingsgodkjenningen kan påvirke vurderingen av om svært-sannsynlig-kriteriet er oppfylt under ulike omstendigheter:

- a) Eierskapet er spredt og begrunnelsen for salget antas å kunne være kontroversiell. I et sånt scenario har styret normalt ikke tilstrekkelig grunnlag for å konkludere med at det er rimelig å forvente at generalforsamlingen vil godkjenne salget. Derfor konkluderer styret med at salg ikke er svært sannsynlig.
- b) Før utgangen av regnskapsperioden diskuterer ledelsen med eieren som har en kontrollende interesse i selskapet, og eieren tilkjenner at denne planlegger å støtte salgsplanen.

I et sånt scenario kan det være grunnlag for å konkludere med at det er rimelig å forvente at generalforsamlingen vil godkjenne salget. En slik konklusjon vil særlig være aktuell om eieren har signert en skriftlig bekreftelse av sin støtte innen utgangen av regnskapsperioden.

Standarden angir ingen konkrete dokumentasjonskrav for å underbygge at svært-sannsynlig-kriteriet er oppfylt, men terskelen er generelt høy og kun en intensjon om salg er ikke tilstrekkelig til å klassifisere en eiendel eller en avhendingsgruppe som holdt for salg. I mangel av eksterne bevis som signerte intensjonsavtaler, bindende tilbud eller en bindende kjøpsavtale, vil det ofte være vanskelig å anse svært-sannsynlig-kriteriet for oppfylt. I noen tilfeller vil eksterne bevis som en bindende kjøpsavtale heller ikke være tilstrekkelig, fordi andre omstendigheter tilsier at det er usikkerhet om salget vil bli gjennomført, for eksempel hvis en nødvendig myndighetsgodkjenning er usikker.

Ettårskriteriet i standarden anvendes strengt, men det finnes enkelte unntakssituasjoner. Dersom for eksempel forsinkelsen skyldes hendelser eller omstendigheter utenfor selskapets kontroll og det er tilstrekkelig godtgjort at selskapet fortsatt anser seg bundet av salgsplanen, kan det fortsatt – i nærmere angitte tilfeller – være at eiendelen eller avhendingsgruppen likevel kvalifiserer for klassifisering som holdt for salg (IFRS 5.9 og Vedlegg B).

6.3.3 Avhendelse av datterselskap

Et morselskap som har forpliktet seg til en plan om å selge som innebærer tap av kontroll i et datterselskap, skal klassifisere alle datterselskapets eiendeler og forpliktelser som holdt for salg når kriteriene er oppfylt. Dette gjelder uansett om selskapet vil beholde en ikke-kontrollerende eierinteresse i sitt tidligere datterselskap etter salget, eller ikke (IFRS 5.8A). Enkelte har argumentert med at dette er selvmotsigende, ettersom en for eksempel ved nedsalg i et datterselskap der en beholder en interesse i det tidligere datterselskapet som kvalifiserer som tilknyttet selskap eller felleskontrollert virksomhet, i betydelig grad vil gjenvinne balanseført beløp ved fortsatt bruk og ikke gjennom avhendelse. Begrunnelsen for løsningen i IFRS 5 er at regnskapsføringen av tap av kontroll innebærer at investoren fraregner en investering i datterselskapet og innregner en investering i tilknyttet selskap eller felleskontrollert virksomhet. I så måte gjenvinnes datterselskapet i sin helhet gjennom avhendelse. Tap av kontroll i et datterselskap er for øvrig en vesentlig økonomisk hendelse ved at det endrer forholdet mellom investor og selskapet fundamentalt, noe som tilsier at det er riktig å klassifisere alle eiendeler og forpliktelser i datterselskapet som holdt for salg.

6.3.4 Antatt avhendelse

Tap av kontroll i et datterselskap kan skje på andre måter enn ved salg eller utdeling av aksjer. For eksempel kan tap av kontroll skje ved:

- Utvanning (datterselskapet utsteder aksjer til tredjepart)
- Inngåelse eller utløp av aksjonæravtaler (aksjonæravtaler kan gi kontroll uten tilsvarende eierskap)
- Utløp av egne potensielle stemmeretter (utøvbare potensielle stemmeretter kan gi kontroll)
- Tredjeparts potensielle stemmeretter blir utøvbare

Tap av kontroll som skjer på andre måter enn salg eller utdeling av aksjer omtales ofte som *antatt avhendelse* («deemed disposal»). IFRS 5 adresserer ikke antatt avhendelse, men i begrunnelsesvedlegget til standarden antyder IASB at antatte avhendelser som medfører tap av kontroll skal reflekteres på samme måte som tap av kontroll som skjer ved salg eller utdeling av aksjer (IFRS 5.BC24B-BC24C). I en agendabeslutning i januar 2016 la IFRS IC til grunn at avklaring av spørsmålet forutsetter en revisjon av standarden. Revisjonsarbeidet er i skrivende stund ikke påbegynt. I påvente av en endelig avklaring gjennom standardsetting må selskaper håndtere antatte avhendelser på en konsistent måte.

6.3.5 Avvikling

IFRS 5 klargjør at en eiendel (eller avhendingsgruppe) som skal avvikles (og ikke avhendes gjennom salg eller utdeling), ikke skal klassifiseres som holdt for salg. Dette inkluderer anleggsmidler (og avhendingsgrupper) som skal benyttes av selskapet over hele eiendelens forventede økonomiske levetid. Årsaken er at balanseført verdi på slike eiendeler vil bli gjenvunnet ved fortsatt bruk fremfor salg (IFRS 5.13).

Den *avviklingen* som vi omtaler i forrige avsnitt, er ikke nødvendigvis det samme som *avviklet virksomhet* som omtales mye ellers i artikkelen. *Avvikling* er en oversettelse av det engelske begrepet «abandon», altså nedleggelse eller opphør, mens *avviklet virksomhet* er en oversettelse av «discontinued operations». Eien- deler (eller avhendingsgrupper) som skal avvikles skal i noen tilfeller presenteres som avviklet virksomhet, jf. IFRS 5.13 (når kriteriene for avviklet virksomhet i IFRS 5.32 er oppfylt, med unntak av forutsetningen om holdt for salg eller solgt i samme bestemmelse), noe som understreker at den norske offisielle oversettelsen av de nevnte begrepene kan være egnet til forvirring.

Nedenforstående eksempel illustrerer at en avhendingsgruppe som skal avvikles (og ikke avhendes gjennom salg eller utdeling) kan kvalifisere som avviklet virksomhet.

Teorieksempel 6.3: Avvikling

I oktober 2023 beslutter et selskap å avvikle alle sine bomullsfabrikker, som til sammen utgjør en vesentlig virksomhet. Alt arbeidet ved fabrikken avsluttes innen utgangen av 2024. I regnskapet for 2023 presenteres bomullsvirksomheten som virksomhet som skal fortsette, ettersom virksomhetens eiendeler til tross for avviklingsbeslutningen, ikke forventes å bli gjenvunnet gjennom avhendelse. I 2024-regnskapet presenteres resultat og kontantstrømmer fra bomullsvirksomheten som avviklet virksomhet, herunder med tilhørende omarbeiding av sammenligningstallene for 2023.

Kilde: IFRS 5, implementeringsveiledning, eksempel 9.

6.4 Måling av anleggsmidler (eller avhendingsgrupper) klassifisert som holdt for salg

Det generelle utgangspunktet i IFRS 5 er at et selskap skal måle et anleggsmiddel (eller en avhendingsgruppe) klassifisert som holdt for salg til den laveste verdien av balanseført verdi og virkelig verdi fratrukket salgsutgifter. Det er viktig å merke seg at IFRS 5 kun gjelder anleggsmidler. Omløpsmidler, som for eksempel varelager, vil således ikke omfattes av standardens regler for måling. Videre presiserer standarden at følgende eiendeler som klassifiseres som holdt for salg etter IFRS 5, skal måles i henhold til reglene i de aktuelle standardene:

- Utsatt skattefordel (behandlet i IAS 12)
- Eiendeler som oppstår av ytelser til ansatte (behandlet i IAS 19)
- Finansielle eiendeler under virkeområdet til IFRS 9
- Anleggsmidler som måles til virkelig verdi i samsvar med IAS 40
- Anleggsmidler som måles til virkelig verdi, fratrukket estimerte salgsutgifter i samsvar med IAS 41
- Grupper av kontrakter som faller inn under virkeområdet i IFRS 17

6.4.1 Salgsutgifter

Utgifter ved salg er kun relevant for målingsformål knyttet til anleggsmidlet eller avhendingsgruppen, dersom virkelig verdi minus salgsutgifter er lavere enn balanseført verdi. Ved salg eller avvikling av virksomhet vil salgsutgifter klassifiseres som avviklet virksomhet i resultatregnskapet (se kapittel 5).

Salgsutgifter er definert i IFRS 5 Vedlegg A som de marginale utgiftene som kan henføres direkte til avhendelsen av en eiendel eller en avhendingsgruppe, med unntak av finansutgifter og utgifter til skatt. IFRS 5.BC82 henviser til IAS 36 og viser til at målingen skal gjøres på samme måte som i IAS 36, det vil si virkelig verdi fratrukket salgsutgifter. Selv om opplistingen over salgsutgifter i IAS 36.28 ikke er endelig eller fullstendig, utgjør alle utgiftene som der nevnes transaksjonsutgifter knyttet til salg av eiendeler, inkludert advokathonorarer, avgifter knyttet til transaksjonen, stempelavgifter etc.

På generell basis anses interne utgifter og utgifter som påløper som resultat av transaksjonen, men som ikke er direkte knyttet til transaksjonen (følgekostnader), ikke å inngå i salgsutgiften.

6.4.2 Måling på tidspunktet for førstegangsklassifisering som holdt for salg

IFRS 5 krever at balanseført verdi av eiendeler (eller avhendingsgrupper) skal måles i samsvar med relevante IFRS-er umiddelbart før førstegangsklassifisering som holdt for salg. Selskapet skal med andre ord fullføre målingen av de enkelte eiendelene (eller enkeltelementer i en avhendingsgruppe) i tråd med relevante regnskapsprinsipper før eiendelen (eller avhendingsgruppen) klassifiseres som holdt for salg (IFRS 5.18).

Etter at anleggsmidlet (eller avhendingsgruppen) tilfredsstiller kriteriene for å bli klassifisert som holdt for salg, måles de til den laveste verdien av balanseført verdi og virkelig verdi fratrukket salgsutgifter. For avhendingsgrupper legger imidlertid IFRS 5.4 opp til en porteføljevurdering ved at målingskravene i standarden skal anvendes på gruppen som helhet, slik at gruppen måles til den laveste verdien av dens balanseførte verdi og dens virkelige verdi fratrukket salgsutgifter.

6.4.3 Etterfølgende måling

Hovedregelen i IFRS 5 er at et selskap etter reklassifiseringen skal fortsette å måle et anleggsmiddel (eller en avhendingsgruppe) klassifisert som holdt for salg til den laveste verdien av balanseført verdi og virkelig verdi fratrukket salgsutgifter.

Enkelte spesielle regler rundt måling gis imidlertid i standarden. Et selskap skal slutte å avskrive anleggsmidler som er klassifisert som holdt for salg fra det tidspunktet reklassifiseringen skjer (IFRS 5.25). Dette gjelder også anleggsmidler som inngår i en avhendingsgruppe klassifisert som holdt for salg. Renter og andre utgifter som er henførbare til forpliktelsene i en avhendingsgruppe klassifisert som holdt for salg, skal imidlertid fortsatt innregnes. Eiendeler som er klassifisert som holdt for salg, men som er unntatt fra standardens regler om måling, skal måles i tråd med kravene til måling i de respektive standardene som gjelder for den enkelte eiendelen.

Nedskrivninger

Nedskrivninger som er innregnet skal allokere til anleggsmidlene i avhendingsgruppen som måles etter målekravene i IFRS 5. Rækkefølgen i allokeringen er som følger: 1) Nedskriv goodwill, og 2) allokere ytterligere nedskrivningsbeløp til øvrige eiendeler pro-rata basert på disse eiendelens balanseførte beløp (IFRS 5.23).

Allokeringsbestemmelsene er illustrert i følgende eksempel:

Teorieksempel 6.4: Allokering av nedskrivning i avhendingsgruppe

Et selskap planlegger salg av en gruppe eiendeler som utgjør en avhendingsgruppe under IFRS 5.

	Balanseført beløp ved begynnelsen av regnskapsperioden	Balanseført beløp etter ny måling umiddelbart før klassifisering som holdt for salg
	NOK	NOK
Goodwill	1 500	1 500
Eiendom, anlegg og utstyr (verdireguleringsmodellen)	4 600	4 000
Eiendom, anlegg og utstyr (anskaffelseskostmodellen)	5 700	5 700
Varelager	2 400	2 200
Aksjeinvesteringer	1 800	1 500
Sum	16 000	14 900

Selskapet regnskapsfører et «tap» på 1 100 (16 000 - 14 900) umiddelbart før klassifisering som holdt for salg, uten at standarden eller eksemplet angir hvor dette tapet skal reflekteres (i resultatet eller OCI, ei heller på hvilke linjer). Selskapet anslår at avhendingsgruppens virkelige verdi fratrukket salgsutgifter er 13 000. Derfor regnskapsfører selskapet en nedskrivning på 1 900 (14 900 - 13 000) når avhendingsgruppen klassifiseres som holdt for salg. Siden målereglerne i IFRS 5 ikke omfatter varelager og finansielle eiendeler, allokere nedskrivningen til de øvrige eiendelene ved at goodwill nedskrives og det overskytende nedskrivningsbeløpet allokere pro rata i forhold til øvrige eiendelers balanseførte beløp.

	Balanseført beløp etter ny måling umiddelbart før klassifisering som holdt for salg	Allokert nedskrivning	Balanseført beløp etter allokert nedskrivning
	NOK	NOK	NOK
Goodwill	1 500	(1 500)	-
Eiendom, anlegg og utstyr (verdireguleringsmodellen)	4 000	(165)	3 835
Eiendom, anlegg og utstyr (anskaffelseskostmodellen)	5 700	(235)	5 465
Varelager	2 200	-	2 200
Aksjeinvesteringer	1 500	-	1 500
Sum	14 900	(1 900)	13 000

Kilde: IFRS 5, implementeringsveiledning, eksempel 10.

Det er godt mulig at nedskrivningsbeløpet i noen tilfeller overstiger balanseført beløp av anleggsmidler som omfattes av målereglene i IFRS 5. Standarden adresserer ikke dette scenarioet, og praksis er derfor delvis uensartet. Alternative løsninger som har vært observert innebærer nedskrivning av omløpsmidler, nedskrivning av andre eiendeler som ikke omfattes av målereglene i standarden, og avsetning for det overskytende.

6.5 Avviklet virksomhet

En avviklet virksomhet er ifølge IFRS 5.32 en foretaksdel som enten er avhendet, eller klassifisert som holdt for salg, og som

- Representerer en separat og vesentlig virksomhet eller et separat og vesentlig geografisk driftsområde
- Er en del av én enkelt samordnet plan om å avhende en separat og vesentlig virksomhet eller et separat og vesentlig geografisk driftsområde, eller
- Er et datterselskap anskaffet utelukkende for videresalg

Praksiseksempel 6.2 Separat og vesentlig virksomhet

Eksempelet under viser hvordan Schibsted i 2022 har opplyst i note at det solgte selskapet representerer en separat og vesentlig virksomhet (*a separate major line of business*):

Discontinued operations and assets and liabilities held for sale

Adevinta was classified as a disposal group held for sale With effect from the date of Adevinta signing the agreement to acquire 100 per cent of eBay Classified Group (20 July 2020) and until control was lost (25 June 2021). Adevinta represented a separate major line of business and was therefore classified as a discontinued operation With effect from signing of the agreement. Previous periods have been re-presented. See also Note 4 Changes in the composition of the Group in Annual Report 2021.

Kilde: Schibsted ASA, Annual report 2022, utdrag fra note 33.

Som følge av denne definisjonen er det en forutsetning for å presentere noe som avviklet virksomhet, at denne delen av virksomheten enten er avhendet eller tilfredsstillende kriteriene for å bli klassifisert som holdt for salg. Sistnevnte kategori er behandlet over. Det er også en forutsetning at det som eventuelt skal presenteres som avviklet virksomhet, anses å være en *foretaksdel* som i IFRS 5.31 er definert som «virksomhet og kontantstrømmer som virksomhetsmessig og for finansielle rapporteringsformål klart kan skilles fra resten av selskapet. Med andre ord vil en foretaksdel ha vært en kontantgenererende enhet eller en gruppe av kontantge-

nererende enheter mens den ble holdt for bruk». Det er sjelden at definisjonen av avviklet virksomhet kan oppfylles av ett enkelt anleggsmiddel (for eksempel en bygning). Derfor vil avviklet virksomhet normalt representere en avhendingsgruppe.

Det er tilsvarende lite aktuelt at investeringer i tilknyttet selskap som definert i IAS 28, og felleskontrollert virksomhet som definert i IFRS 11, vil oppfylle vilkårene for å bli klassifisert som avviklet virksomhet. Bare i sjeldne tilfeller vil en slik investering, mens den er klassifisert som holdt for salg, representere en separat og vesentlig virksomhet eller vesentlig geografisk område, og dermed oppfylle vilkårene for klassifisering som avviklet virksomhet.

Definisjonen av avviklet virksomhet er noe vag, og mye avhenger av hvordan «en separat og vesentlig virksomhet eller et separat og vesentlig geografisk driftsområde» tolkes av de forskjellige brukerne. I praksis har det vist seg at dette tolkes ulikt av forskjellige regnskapsprodusenter, reguleringsmyndigheter og revisorer.

Praksiseksempel 6.3 Presentasjon av salg av lisenser som virksomhet

Et selskap solgte 7 lisenser og anser hver av disse transaksjonen til å utgjøre avviklet virksomhet i henhold til IFRS 5. På bakgrunn av dette presenterte de netto resultat fra denne virksomheten på en egen linje i resultatoppstillingen. Finanstilsynets konkluderte med at disse lisensene verken hver for seg eller som en «naturlig gruppe» var en foretaksdel som representerte en separat og vesentlig virksomhet, og de skulle derfor ikke vært presentert som avviklet virksomhet. Selskapet tok Finanstilsynets konklusjon til etterretning (Finanstilsynets brev til foretaket 13 februar 2013).

Definisjonen av avviklet virksomhet viser til separate virksomhet og separat geografisk område. I standardens originaltekst presiseres det at det må være tale om «major line of business», men uten at samme vesentlighetsterskel («major») er presisert i samme setning om geografisk område. I den norske oversettelsen har en tatt med vesentlighetsbegrepet også i direkte tilknytning til geografisk område. Dette er strengt talt en språklig tilsnikelse, men gitt at originalteksten kan leses som at det ikke er noen vesentlighetsterskel knyttet til geografisk område og en slik lesing har liten eller ingen støtte i praksis, er den norske oversettelsen likevel representativ for vanlig forståelse av originalteksten.

6.5.1 Presentasjon av avviklet virksomhet

IFRS 5 krever at resultatet fra avviklet virksomhet skal presenteres atskilt fra resultatet fra den videreførte virksomheten i resultatregnskapet. Dette løses som regel i praksis ved at *resultat etter skatt fra avviklet virksomhet* presenteres på egen linje i resultatregnskapet etter *resultat etter skatt fra videreført virksomhet*.

Resultat fra avviklet virksomhet omfatter det samlede beløpet av

- Resultatet etter skatt for avviklet virksomhet
- Gevinst eller tap etter skatt for eiendeler eller avhendingsgrupper basert på måling til virkelig verdi fratrukket salgsutgifter

Dersom det ikke spesifiseres direkte i resultatregnskapet, krever IFRS 5.33 at følgende resultatposter fra avviklet virksomhet spesifiseres i note:

- Driftsinntekter, kostnader og resultat før skatt for avviklet virksomhet
- Tilhørende skattekostnad i henhold til IAS 12.81(h)
- Gevinst eller tap for eiendeler eller avhendingsgrupper basert på måling til virkelig fratrukket salgsutgifter, og
- Tilhørende skattekostnad i henhold til IAS 12.81(h)

Praksiseksempel 6.4 Presentasjon i resultatregnskapet

Eksempel fra Telenor på presentasjon av avviklet virksomhet (tilleggsopplysninger gitt i note).

Beløp i millioner kroner, unntatt resultat per aksje	Note	2022	2021
Driftsinntekter	3	98 953	97 153
Vare- og trafikkostnader	4	(26 404)	(25 591)
Lønn og personalkostnader	5	(9 998)	(10 014)
Andre driftskostnader	6	(20 178)	(18 891)
Andre inntekter	8	2 004	172
Andre kostnader	8	(1 261)	(1 926)
EBITDA		43 117	40 902
Avskrivninger og amortiseringer	15, 16, 17	(23 269)	(23 247)
Nedskrivninger	15, 16, 17, 18	(2 502)	-
Driftsresultat		17 346	17 654
Andel resultat etter skatt fra tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	35	(232)	(480)
Gevinst (tap) ved avgang av tilknyttede selskaper og felleskontrollerte virksomheter	35	(71)	21
Finansinntekter	9	452	417
Finanskostnader	9	(3 772)	(2 983)
Valutagevinster (-tap)	9	(3 384)	(1 070)
Andre endringer	9	393	165
Netto finansinntekter og finanskostnader		(6 312)	(3 472)
Resultat før skatt		10 732	13 723
Inntektsskatt	10	2 914	(5 008)
Resultat fra videreført virksomhet		13 646	8 714
Resultat fra avviklet virksomhet	12	33 932	(4 123)
Resultat etter skatt		47 578	4 592
Fordelt på:			
Ikke-kontrollerende eierinteresser		2 665	3 063
Aksjonærer i Telenor ASA		44 913	1 528
Resultat per aksje i kroner:			
Ordinært/Utvannet resultat per aksje fra videreført virksomhet	11	7,85	4,04
Ordinært/Utvannet resultat per aksje fra avviklet virksomhet	11	24,25	(2,95)
Ordinært/Utvannet resultat per aksje	11	32,09	1,09

Kilde: Telenor ASA, Årsrapport 2022

Praksiseksempel 6.5 Presentasjon i note

Eksempel fra SalMar på presentasjon av avviklet virksomhet i note.

	01.11.2022-31.12.2022
Total operating revenues	379,102
Cost of goods sold	86,160
Salary and personnel expenses	111,174
Other operating expenses	71,121
 EBITDA	 110,647
 Operating profit	 110,647
Income from investments in associates and joint ventures	912
Net interest expenses	-14,811
Other financial items	-5,649
Profit from discontinued operation before tax	91,098
Income tax expense from the ordinary activities for the period	-16,273
Profit for the period from discontinued operations	107,372
 <i>Other comprehensive income:</i>	
<i>Items that may be reclassified to profit or loss in subsequent periods:</i>	
Change in fair value of financial instruments, net after tax	-4,889
Total comprehensive income from discontinued operations	102,483
 Profit for the period from discontinued operations attributable to equity holders of Salmar ASA	 65,583
 <i>Earnings per share</i>	
Diluted profit for the period from discontinued operations	0.52
Profit for the period from discontinued operations	0.52

Kilde: SalMar ASA, Annual Report 2022, Utdrag fra note 4.7.

Avviklet virksomhets netto kontantstrømmer som er henførbare til drifts-, investerings-, og finansieringsaktiviteter skal opplyses om i note, eller presenteres i kontantstrømoppstillingen (IFRS 5.33(c)).

Praksiseksempel 6.6 Tilleggsinformasjon om kontantstrømmer

Nedenfor er utdrag fra note 4 i Adevinta ASAs årsregnskap for 2022 med tilleggsinformasjon om kontantstrømmer fra avviklet virksomhet:

	2022	2021
Net cash flow from operating activities	(20)	7
Net cash flow from investing activities (2022: includes an inflow of €11 million related to the sale of Gumtree Australia; 2021: includes an inflow of €4 million and a cash outflow of €12 million both related to the sale of Gumtree UK and Motors.co.uk)	12	(8)
Net cash flow from financing activities	(1)	(1)
Net cash (outflow)/inflow	(9)	(2)

Kilde: Adevinta ASA, Årsrapport 2022, utdrag fra note 4.

I balansen skal eiendeler og gjeld som er tilknyttet den avviklede virksomheten og som ikke er avhendet på balansedagen, presenteres separat fra videreført virksomhet. De presenteres på to linjer i balansen, én for eiendelene som er holdt for salg og én for de tilhørende forpliktelsene, og følgelig atskilt fra andre eiendeler og forpliktelser i balansen. Det er ikke adgang til å nettoføre disse linjene (IFRS 5.38).

Ved salg av virksomhet kan hele eller deler av vederlaget være avhengig av den solgte virksomhetens fremtidige resultater («earn-out»). Et estimat på verdien av det betingede vederlaget fastsettes i forbindelse med regnskapsføring av avhendelsen, og frem mot endelig måling av det betingede vederlaget, som gjerne kan ligge flere år frem i tid, vil normalt estimatet justeres. En slik estimatendring er direkte knyttet til den avviklede virksomheten, og skal derfor presenteres som sådan (IFRS 5.35). Samme forståelse har Finanstilsynet lagt til grunn i 2014 i et avsluttende brev om kontroll av finansiell rapportering¹.

6.5.2 Sammenligningstall

IFRS 5.34 krever at tidligere års resultatregnskap og kontantstrømoppstillinger skal omarbeides, slik at alle poster tilknyttet avviklet virksomhet presenteres atskilt fra videreført virksomhet for alle år som presenteres.

Det er imidlertid ikke tilsvarende krav eller anledning til omarbeidelse i balansen. Det vil si at eiendeler og gjeld tilknyttet avviklet virksomhet skal presenteres atskilt fra videreført virksomhet først fra det tidspunktet kriteriet for å klassifisere de som holdt for salg, er tilfredsstillt (IFRS 5.40).

¹ Finanstilsynets brev 25. mars 2014 til Birdstep Technology ASA.

En slik asymmetri med hensyn til hvordan avviklet virksomhet skal presenteres i balansen og resultatregnskapet har enkelte praktiske implikasjoner, spesielt i noter som omfatter både resultat- og balansetall, som for eksempel driftsmiddelnoten. I slike tilfeller skal avskrivninger på driftsmidler i avviklet virksomhet reklassifiseres til resultat fra avviklet virksomhet i alle perioder som presenteres, mens det ikke skal gjøres noen reklassifisering av tidligere års balanser.

6.5.3 Interne transaksjoner mellom videreført virksomhet og avviklet virksomhet

Interne transaksjoner innenfor et konsern må elimineres. Dette følger av IFRS 10. IFRS 5 gir imidlertid ingen klare retningslinjer for hvordan interne transaksjoner mellom videreført og avviklet virksomhet skal behandles når avviklet virksomhet skal presenteres separat fra videreført virksomhet. Det følger således av hovedregelen at regnskapsinformasjonen må presenteres på en slik måte at brukeren av regnskapet får tilstrekkelig innsikt i effektene fra salg og avvikling, og hvordan dette er presentert i konsernregnskapet.

Selv om resultat fra avviklet virksomhet skal presenteres separat fra videreført virksomhet, er den avviklede virksomheten fortsatt en del av det konsoliderte regnskapet. Dette medfører at interne transaksjoner skal elimineres fullt ut i konsernregnskapet, på samme måte som for et ordinært datterselskap. Det samlede resultatet etter skatt for både videreført og avviklet virksomhet, vil med andre ord være uforandret etter at avviklet virksomhet er skilt ut.

Interne transaksjoner er ofte inntekt i ett konsernselskap og kostnad i et annet. Når disse konsernselskapene tilhører henholdsvis videreført og avviklet virksomhet, vil eliminering av interne transaksjoner fjerne inntekt (kostnad) i videreført virksomhet og kostnad (inntekt) i avviklet virksomhet. Eliminering av interne transaksjoner mellom videreført og avviklet virksomhet vil følgelig forbedre resultatet i den ene virksomheten og forverre resultatet i den andre.

IFRS IC adresserte dette spørsmålet i januar 2016², og kommenterte at det følger av IFRS 10 at interne transaksjoner skal elimineres, men uten at det fremgår konkret av IFRS 5 hvordan eliminering mellom videreført og avviklet virksomhet skal gjennomføres. Det ble besluttet at problemstillingen skulle oversendes IASB for vurdering i et større forbedringsprosjekt for IFRS 5, som i skrivende stund ikke er påbegynt.

2 IFRIC Update, januar 2016.

Teorieksempel 6.5: Eliminering

Konsern X består av to selskaper, A og B. A produserer komponenter som brukes i Bs produksjon. X solgte A i desember 2022. Inntekter fra salg til B utgjør alle salgsinntektene i A. X presenterer As virksomhet som avviklet virksomhet i 2022-regnskapet. B vil fortsette å kjøpe komponenter fra B. Resultatene i A og B i 2022 er som følger:

	A (avviklet virksomhet)		B (videreført virksomhet)		Elimineringer		Konsern
	CU		CU		CU		CU
	(1)		(2)		(3)		(1)+(2)+(3)
Salgsinntekt	800	(A1)	3 200	(B1)	(800)	(-A1)	3 200
Varekost	500	(A2)	2 800	(B2)	(800)	(-A1)	2 500
Resultat	300		400		-		700

Følgende alternativer er aktuelle når det gjelder eliminering av transaksjoner mellom avviklet og videreført virksomhet:

- Alternativ 1: Eliminering uten justeringer.
- Alternativ 2: Eliminering med justering for å reflektere hvordan transaksjoner mellom avviklet og videreført virksomhet vil fremkomme etter avvikling av A.

Konserninterne transaksjoner skal elimineres - det følger av IFRS 10. I det følgende vises imidlertid også effekten av ingen eliminering for illustrasjonsformål, sammen med effekten av de aktuelle alternativene, 1 og 2.

Resultat for videreført og avviklet virksomhet og konsern 2022							
	Alternativ 1		Alternativ 2			Ingen eliminering (ikke tillatt)	
	CU		CU			CU	
Salgsinntekt	3 200		3 200			3 200	
Varekost	2 000		(B2) - (A1) 2 800	(B2)		2 800	(B2)
Resultat fra videreført virksomhet			1 200			400	400
Salgsinntekt			-			-	800 (A1)
Varekost	500	(A2)	(300)			(A2) - (A1)	500 (A2)
Resultat fra avviklet virksomhet			(500)			300	300
Årsresultat			700			700	700

I Alternativ 1 vises resultat for videreført virksomhet kun effekten av transaksjoner med eksterne. I Alternativ 2 elimineres konserninterne transaksjoner mot A sånn at resultat fra videreført virksomhet viser forventet effekt av Bs fremtidige kjøp fra A.

Kilde: IASB Staff memo (3B), mai 2015.

Uansett hvordan presentasjon av eliminerings mellom videreført og avviklet virksomhet gjennomføres, vil det være behov for tilleggsinformasjon for at leserne av regnskapet skal kunne vurdere effektene av avviklet virksomhet. Eksempel 7 viser en alternativ måte å gi tilleggsinformasjon på.

Teorieksempel 6.6: Tilleggsinformasjon ved eliminering av interne transaksjoner

Som vist i eksempel 6 kan eliminering av interne transaksjoner gi effekter på resultatet for videreført og avviklet virksomhet som kan kreve tilleggsinformasjon. Nedenfor viser vi et eksempel hvor slik tilleggsinformasjon presenteres i et kolonneformat hvor videreført og avviklet virksomhet i eksempel 6 presenteres separat. I tillegg vises en kolonne for eliminerings som er foretatt for å komme frem til resultatregnskapet for konsernet.

	Videreført virksomhet	Avviklet virksomhet	Elimineringer	Konsern
Salgsinntekter	1 000		-1 000	0
Driftskostnader	-500			-500
Resultat fra videreført virksomhet	500		-1 000	-500
Resultat fra avviklet virksomhet		500	1 000	1 500
Årsresultat	500	500	0	1 000

6.6 Noteopplysninger

I tillegg til å angi krav for presentasjon av anleggsmidler (og avhendingsgrupper) holdt for salg og avviklet virksomhet, angir IFRS 5 også krav til noteinformasjon for disse postene.

I perioden et anleggsmiddel (eller en avhendingsgruppe) enten er klassifisert som holdt for salg eller er solgt, skal følgende opplyses (IFRS 5.41):

- En beskrivelse av anleggsmidlet (eller avhendingsgruppen)
- En beskrivelse av fakta og omstendigheter omkring salget, eller fakta og omstendigheter som fører til den forventede avhendingen, samt forventet måte og tidsplan for denne avhendingen
- Gevinsten eller tapet som ble innregnet i samsvar med IFRS 5.20–22 og, dersom det ikke er presentert separat i resultatregnskapet, hvilken linje i oppstillingen over totalresultat som omfatter denne gevinsten eller dette tapet
- Dersom det er relevant, det rapporteringspliktige segmentet hvor anleggsmidlet (eller avhendingsgruppen) blir presentert i samsvar med IFRS 8

Dersom et anleggsmiddel eller en avhendingsgruppe først oppfyller kriteriene for klassifisering som holdt for salg etter balansedagen, men før regnskapet godkjennes for offentliggjøring, skal informasjonen i bokstav a) og b) ovenfor gis i note.

Opplysninger i andre IFRS-er får ikke anvendelse på anleggsmidler holdt for salg (eller avhendingsgrupper), med mindre disse IFRS-ene krever:

- Særskilte opplysninger om anleggsmidler (eller avhendingsgrupper) klassifisert som holdt for salg eller avviklet virksomhet, eller
- Opplysninger om måling av eiendeler og forpliktelser i en avhendingsgruppe som ikke omfattes av målingskravene i IFRS 5, og slike opplysninger ikke allerede er gitt i de andre notene til finansregnskapet

IAS 1 krever informasjon om regnskapsprinsipper, herunder informasjon om prinsippene for klassifisering og måling av anleggsmidler holdt for salg og avviklet virksomhet.